

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 26 aprilie 2007

în Cauza Erbiceanu împotriva României

(Cererea nr. 24959/02)

Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Erbiceanu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Domnii B.M. Zupančič, președinte,

C. Bîrsan,

Doamnele E. Fura-Sandström,

A. Gyulumyan,

Domnii E. Myjer,
 David Thor Björgvinsson,
 Doamna I. Ziemele, judecători,
 și domnul S. Quesada, grefier de secție,
 după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 29 martie 2007,
 a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 24959/02, introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Mihai Alexandru Ion Erbiceanu (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 16 mai 2002 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul a fost reprezentat de A. Negutu, avocat din București. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna Beatrice Rămășcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La 7 decembrie 2005, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3 al Convenției, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1944 și are domiciliul în București.

5. La 30 mai 1996 el a introdus la Judecătoria București o acțiune în revendicare imobiliară împotriva Consiliului Municipal București. El a cerut să fie recunoscut în calitate de proprietar al unui imobil situat la nr. 2 în strada Intrarea Nicolae Iorga din

București și compus din patru apartamente precum și din terenul aferent, care aparținuse mamei sale, al cărui unic moștenitor era. A menționat că statul intrase în mod abuziv în posesia acestui bun în 1950, în baza decretului de naționalizare nr. 92/1950.

6. Printr-o hotărâre din 11 noiembrie 1996 instanța a admis cererea sa, a considerat că naționalizarea fusese ilegală și a recunoscut statutul de proprietar al bunului litigios, obligându-l pe pârât să i-l restituie.

7. Această sentință a fost confirmată în apelul părții pârâte printr-o decizie definitivă și irevocabilă a Tribunalului București din 16 mai 1997.

8. La 21 noiembrie 1996 Consiliul Municipal București a vândut, în baza Legii nr. 112/1995, unul din apartamentele bunului imobiliar al reclamantului lui D.E., care îl ocupa în calitate de chiriaș.

9. La 17 noiembrie 1997 Primarul Municipiului București a ordonat restituirea imobilului litigios reclamantului, în conformitate cu dispozitivul sentinței Judecătoriei București din 11 noiembrie 1996.

10. La 16 ianuarie 1998 reclamantul a fost pus în posesia bunului, cu excepția părții ce fusese vândută la 21 noiembrie 1996 lui D.E.

11. La o dată neprecizată în 1998 reclamantul a sesizat Judecătoria București cu o acțiune în anulare a contractului de vânzare încheiat de către stat cu D.E. El invocă faptul că acesta era lovit de nulitate absolută din moment ce fusese încheiat la o dată la care statul nu mai era proprietarul bunului. El menționa, între altele, că statul nu putea vinde un bun a cărui situație juridică încă nu fusese clarificată de instanțele naționale sesizate cu o acțiune în revendicare a întregului imobil litigios.

12. Printr-o sentință din 2 noiembrie 2000 Judecătoria București a respins acțiunea reclamantului, considerând că statul era proprietarul presupus al bunului în momentul vânzării, în ciuda litigiului aflat în curs în fața instanțelor în momentul încheierii contractului. Ea a conchis că Legea nr. 112/1995, servind drept bază legală pentru vânzare, nu prevedea sancțiuni în cazul vânzării unui bun ce făcea obiectul unui litigiu în fața instanțelor.

13. Temeinicia acesti sentințe a fost confirmată, în urma apelului reclamantului, printr-o decizie a Tribunalului București din 7 iunie 2001, care a devenit definitivă și irevocabilă prin decizia Curții de Apel București din 27 noiembrie 2001.

14. În 2001, în temeiul Legii nr. 10/2001 privind restituirea bunurilor naționalizate abuziv (« Legea 10/2001 »), reclamantul a depus la Primăria București o cerere de restituire a părții din bunul său vândută de către stat terțului D.E. Din dosar reiese că nici până azi autoritățile competente nu au dat curs acestei cereri.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

15. Dispozițiile legale și jurisprudența internă pertinente sunt descrise în Hotărârile *Străin și alții împotriva României* (nr. 57001/00, paragrafele 19-26, 21 iulie 2005), *Păduraru împotriva României* (nr. 63252/00, paragrafele 38-53, 1 decembrie 2005), *Porteanu împotriva României* (nr. 4596/03, paragrafele 21-24, 16 februarie 2006) și *Radu împotriva României* (nr. 13309/03, paragrafele 18-20, 20 iulie 2006).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a [art. 1](#) din Protocolul nr. 1

16. Reclamantul se plânde că a suferit o atingere adusă dreptului său la respectarea bunurilor sale din cauza imposibilității de a beneficia de apartamentul al cărui

proprietar a fost recunoscut prin decizia definitivă și irevocabilă din 16 mai 1997 a Tribunalului București, imposibilitate ce decurge din vânzarea de către stat a acestui apartament terțului care îl ocupa în calitate de chiriaș. El invocă [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 care prevede următoarele:

"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor."

A. Asupra admisibilității

17. Curtea constată că plângerea nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

18. Guvernul subliniază dificultățile legate de reglementarea problemei imobilelor naționalizate și face o prezentare a legilor adoptate ulterior de stat după 1989 în materie. El consideră că ultima reformă în materie, și anume Legea nr. 247/2005, prevede că, în cazul în care restituirea imobilului nu este posibilă, despăgubirea se va face prin emiterea de titluri de participație la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*) la nivelul valorii bunului stabilită prin expertiză. Guvernul concluzionează că despăgubirea prevăzută de legislația română răspunde cerințelor [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 și că

întârzierea înregistrată în acordarea despăgubirilor reclamantului nu ar fi de natură să întrerupă echilibrul just de păstrat între interese.

19. Reclamantul contestă argumentele Guvernului. El menționează că restituirea în natură a bunului său este singura reparație de luat în calcul în fața abuzurilor autorităților, care au vândut bunul său naționalizat ilegal în ciuda legislației naționale care interzicea vânzarea acestui tip de bunuri. El consideră că acordarea despăgubirilor sub forma de acțiuni la bursă nu constituie o reparație efectivă, având în vedere caracterul nesigur al valorii acestor acțiuni.

20. Curtea amintește că a considerat deja că vânzarea de către stat a unui bun al altuia unor terți de bună credință, chiar atunci când era anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al altuia, reprezintă o privare de bun. O asemenea privare, combinată cu lipsa totală a despăgubirii, este contrară [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 (*Străin și alții* citat anterior, paragrafele 39, 43 și 59).

21. În plus, în cauza *Păduraru* citată anterior, Curtea a constatat că statul și-a încălcat obligația de a reacționa în timp util și coerent față de chestiunea de interes general care constituie restituirea sau vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în temeiul decretelor de naționalizare. Ea a considerat de asemenea că incertitudinea generală creată astfel s-a repercutat asupra reclamantului, care s-a aflat în imposibilitatea de a recupera ansamblul bunului său în condițiile în care beneficia de o hotărâre definitivă care condamna statul să i-l restituie (*Păduraru* citat anterior, paragraful 112).

22. În speță, Curtea nu are nici-un motiv să se îndepărteze de jurisprudența citată anterior, situația de fapt fiind practic aceeași. Ea constată că vânzarea de către stat a unei părți din bunul reclamantului în baza legii nr. 112/1995, care nu permitea, totuși, să se

vândă bunurile naționalizate ilegal, împiedică – și astăzi – reclamantul să beneficieze din plin de dreptul său de proprietate recunoscut prin hotărâre definitivă și irevocabilă. În plus trebuie constatat că nicio despăgubire nu i-a fost acordată pentru această privare : deși a depus în 2001 cereri de restituire a bunului său în temeiul Legii nr. 10/2001, completată între timp de Legea nr. 247/2005, reclamantul nu a obținut, de atunci, nici restituirea bunului litigios, nici despăgubirea la nivelul de piață a acestuia.

23. Deși Guvernul menționează că i se permite să obțină titluri de participație la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*) la nivelul valorii bunului stabilită prin expertiză, Curtea reiterează constatarea sa anterioară conform căreia *Proprietatea* nu funcționează în prezent într-un mod susceptibil să ajungă la acordarea efectivă a unei despăgubiri reclamantului (a se vedea, printre altele, cauzele *Radu împotriva României* citată anterior și *Ruxandra Ionescu împotriva României*, nr. 608/02, 12 octombrie 2006). În plus, nici legea nr. 10/2001, nici legea nr. 247/2005 de modificare a acesteia nu iau în calcul prejudiciul suferit din cauza lipsei prelungite a despăgubirii persoanelor care, la fel ca reclamantul, s-au aflat în imposibilitatea de a beneficia de bunurile lor în baza unei sentințe definitive (a se vedea, *mutatis mutandis*, cauza *Porteanu* citată anterior, paragraful 34).

24. În consecință, Curtea consideră că nebeneficierea de dreptul de proprietate al reclamantului asupra părții din imobilul său vândut de către stat terțului care îl ocupa în calitate de chiriaș, combinată cu lipsa totală a despăgubirii de peste aproape zece ani, l-a făcut să sufere o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor sale garantat de [art. 1](#) din Protocolul nr. 1.

25. Prin urmare această dispoziție s-a încălcat în speță.

II. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

26. În conformitate cu art. 41 din Convenție, *"În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."*

A. Prejudiciu

27. Reclamantul cere restituirea întregului imobil al cărui proprietar a fost recunoscut prin decizia definitivă din 16 mai 1997 sau, în lipsa acesteia, cu titlu de prejudiciu material, acordarea unei sume reprezentând valoarea apartamentului vândut de către stat în 1996 și a cotei-parte a terenului aferent, pe care le estimează la 81.802 euro, așa cum s-a stabilit printr-o expertiză tehnică imobiliară. El cere de asemenea 20.000 euro cu titlu de prejudiciu moral pentru frustrarea și suferințele cauzate de ingerința statului în dreptul său de proprietate.

28. În privința cererii privind prejudiciul material, Guvernul consideră că valoarea de piață a apartamentului și a cotei-parte din terenul aferent este de 35.552 euro și supune atenției un raport de expertiză în acest sens. În privința cererii privind prejudiciul moral, Guvernul consideră că prejudiciul invocat ar fi suficient compensat în cazul unei constatări a încălcării.

29. Curtea amintește că o decizie de constatare a unei încălcări implică pentru statul pârât obligația juridică conform Convenției de a pune capăt încălcării și de a-i elimina consecințele. Dacă dreptul intern nu permite să se elimine decât imparțial consecințele acestei încălcări, articolul 41 din Convenție conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții vătămate prin actul sau omisiunea în legătură cu care s-a

constatat o încălcare a Convenției. În exercitarea acestei puteri, ea dispune de o anumită latitudine; adjectivul « echitabil » și partea din frază « dacă e cazul » stau mărturie în acest sens.

30. Printre elementele luate în considerație de Curte, atunci când statuează în materie, figurează prejudiciul material, adică pierderile efectiv suferite ca o consecință directă a încălcării invocate și prejudiciul moral, adică reparația stării de neliniște, a neplăcerilor și incertitudinilor rezultate din această încălcare, precum și alte prejudicii nemateriale (a se vedea, printre altele, *Ernestina Zullo împotriva Italiei*, nr. 64897/01, paragraful 25, 10 noiembrie 2004).

31. Curtea consideră în circumstanțele speței, că restituirea apartamentului vândut de autorități la 21 noiembrie 1996 și a terenului aferent, ar pune pe cât posibil reclamantul într-o situație echivalând cu cea în care s-ar afla dacă cerințele [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

32. Dacă statul pârât nu va proceda la această restituire în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, Curtea decide că va trebui să plătească interesatului, pentru prejudiciul material, o sumă corespunzătoare valorii actuale a apartamentului în cauză. Ținând cont de informațiile de care dispune asupra prețurilor pieței imobiliare locale și de elementele oferite de părți, Curtea estimează valoarea de piață actuală a bunului la 68.000 euro.

33. Curtea consideră în fine că atingerea gravă adusă dreptului reclamantului la respectarea bunurilor sale nu ar putea fi suficient compensată prin simpla constatare a încălcării [art. 1](#) din Protocolul nr. 1. Statuând în echitate, ea îi acordă suma de 5.000 euro cu titlu de reparație a prejudiciului moral suferit.

B. Costuri și cheltuieli

34. Reclamantul neformulând nicio cerere de rambursare a eventualelor sale costuri și cheltuieli, Curtea nu alocă nicio sumă cu acest titlu.

C. Majorări de întârziere

35. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;

3. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să restituie reclamantului imobilul litigios compus din apartamentul vândut la 21 noiembrie 1996 și din terenul aferent situat la nr. 2 în strada Intrarea Nicolae Iorga din București, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu [art. 44](#) alin. 2 din Convenție;

b) că în caz de nerestituire statul pârât trebuie să plătească reclamantului în același termen de 3 luni , 68.000 euro (șaizeci și opt mii euro) pentru prejudiciul material, plus orice sumă datorată cu titlu de impozit;

c) că statul pârât trebuie să plătească de asemenea reclamantului 5.000 euro (cinci mii euro) pentru prejudiciul moral;

d) că sumele respective vor fi convertite lei noi românești (RON) la rata de schimb din ziua plății;

e) că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, suma va fi majorată cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

4. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 26 aprilie 2007, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupančič,

președinte

Santiago Quesada,

grețier